

Reduta Ordona Adama Mickiewicza. Kim jest bohater?

Scenariusz lekcji na podstawie tekstu literackiego

Autorka: Magdalena Nowak

Specjalność: nauczanie polonistyczne wśród cudzoziemców, Uniwersytet Śląski w Katowicach.

TYTUŁ: *Reduta Ordona Adama Mickiewicza. Kim jest bohater?*

Przedział wiekowy: 16/17 lat

Cele:

- zapoznanie z wierszem Adama Mickiewicza oraz interpretacja utworu.
- rozwijanie sprawności ze słuchu, czytania oraz pisania.
- refleksja nad rolą bohaterów w życiu człowieka
- doskonalenie sprawności mówienia

Materiały:

- kserokopie ćwiczeń
- kserokopia tekstu literackiego
- adresy internetowe do piosenki oraz filmu

Czas trwania: 2X90 minut

PRZEBIEG LEKCJI

I. Film na temat powstania listopadowego i działania poprzedzające jego obejrzenie.

- Na początku nauczyciel informuje uczniów, że zajęcia będą poświęcone powstaniu listopadowemu. Wyświetla pytania, na które studenci, na podstawie obejrzanego materiału, będą mieli odpowiedzieć. Nauczyciel prosi grupę o przeczytanie i zaznajomienie się z ćwiczeniem.
- Oglądanie filmu *Historia dla Polonii: Powstanie listopadowe* (załącznik z adresami internetowymi). Prowadzący wyłącza film w 2:40 minucie. W razie potrzeby odtwarza film dwukrotnie.
- Analiza odpowiedzi na pytania zawarte w ćwiczeniu:

PYTANIE	ODPOWIEDZI
1	Czarny, dwugłowy orzeł z orłem białym na piersi.
2	Wielki Książę Konstanty, brat cara.
3	Z 29 na 30 listopada 1930 roku.
4	Konstanty przebrał się za kobietę.
5	Bitwa pod Grochowem, 25 lutego 1831 roku.
6	Sowiński był generałem, który nie chciał skapitulować/ chciał walczyć dalej.

- Omówienie ćwiczenia z grupą.

II. Wysłuchanie muzycznej aranżacji tekstu *Reduty Ordona Adama Mickiewicza*.

- Nauczyciel na początku nie informuje uczniów o autorze tekstu utworu. Tłumaczy, że w puste pola mają za zadanie wpisać słowa usłyszane w piosence.
- Prowadzący puszcza piosenkę od 00:50 sekundy. Nauczyciel odtwarza piosenkę dwukrotnie. W razie potrzeby może także zatrzymać nagranie po każdym polu do uzupełnienia.
- Sprawdzenie ćwiczenia. Słowa, które powinny znaleźć się w lukach:

Słowa wraz z numerami w tekście			
1. Armat	11. Wojska	21. Ogień	31. Prochów
2. Mieczem	12. Król	22. Broń	32. Cicho
3. Czarną	13. Pięćset	23. Godzinę	33. Prosto
4. Chorągwie	14. Tysiące	24. Pamięci	34. Granatów
5. Biała	15. Stopy	25. Głęboko	35. Deszcz
6. Bomb	16. Koronę	26. Trupa	36. Wrogów
7. Granat	17. Car	27. Łzy	37. Pierwszy
8. Kula	18. Wódz	28. Lunetę	38. Set
9. Oddechem	19. Czernią	29. Dymu	39. Słowo
10. Trupów	20. Reduta	30. Błyskawicę	40. Redutę

- Nauczyciel zadaje pytanie: *Czy podoba Wam się piosenka? Co sądzisz o tym, że współcześni artyści hip-hopowi decydują się na teksty poetyckie w swoich utworach? Czy znasz jakieś inne osoby, które nagrały muzyczną wersję wiersza?*
- Prowadzący pyta studentów: *Jak sądzicie kto jest autorem tekstu? Czy ta osoba jeszcze żyje?* Nauczyciel naprowadza grupę na postać Adama Mickiewicza.

III. Ćwiczenia na podstawie wiersza Adama Mickiewicza *Reduta Ordona*.

- Nauczyciel dzieli uczniów na grupy lub pary. W zależności od tego, ile osób jest w sali rozdzielamy tekst wiersza na 6 lub 9 grup. Każda z grup ma za zadanie wykonać zadanie 3 (karta pracy) i odpowiedzieć na zadane tam pytania.
- Po wykonaniu zadania uczniowie wspólnie z nauczycielem tworzą plan wydarzeń wiersza Mickiewicza. Na koniec każda z grup przedstawia przed klasą, co zanotowała.
- Przy czytaniu tekstu pojawią się problemy ze zrozumieniem niektórych słów, dlatego też po ułożeniu planu wydarzeń tłumaczymy grupie, czym są archaizmy. Następnie przechodzimy do zadania 5 (karta pracy). Jeżeli pojawią się problemy ze zrozumieniem archaizmów, nauczyciel odsyła studentów do tekstu wiersza.

Słowo	Definicja

Harmata (wzór)	A (obrazek)
Petersburczany	K) mieszkańcy Petersburga
Urągać	H) 1. Mówić o swoim niezadowoleniu. 2. Przynosić hańbę/wstyd.
Kartacze	F) Dawne pociski
Knut	G) Rodzaj bicia
Bombardier	J) Dawne określenie żołnierza, który obsługuje armatę.
Bagnet	E) (obrazek)
Reduta	B) 1. Miejsce, gdzie ludzie się bronią. 2. Idea, której chce się bronić.
Rogatka	I) (obrazek)
Adiutant	C) Oficer/żołnierz, który pracuje dla osoby kierującej walką.
Faszyna	D) Element budowlany, składający się z gałęzi drzew i wikliny.

IV. Debata na temat współczesnych bohaterów.

- Nauczyciel pyta grupy: *Czy według Ciebie, żołnierze reduty byli bohaterami? Dlaczego tak/ Dlaczego nie? W tym miejscu można wprowadzić postać Konstantego Juliana Ordona (nota biograficzna) wraz z informacją na temat tego, jaka była prawda o jego śmierci (nota biograficzna).*
- Prowadzący pyta: *Kto jest bohaterem w Twoim/ Waszym kraju? Dlaczego uważasz go za bohatera?*
- W dyskusji prawdopodobnie pojawią określenia, jaki bohater powinien być. Nauczyciel prosi, aby każdy student indywidualnie wypełnił zadanie 5 (karta pracy). Zestawienie wyników. Nauczyciel pyta o powody dopasowania takich cech: *Dlaczego bohater powinien być, na przykład: odważny, lojalny, dobry?*
- Prowadzący pyta studentów: *Kto dla Ciebie/ dla Was jest bohaterem? Czy są to osoby żyjące dawniej czy teraz? Jaki jest?* Wykonanie zadania 6. Po wypisaniu tabelki, nauczyciel prosi, aby każdy ze studentów przedstawił swojego bohatera przed klasą.
- Bazując na bohaterach, którzy pojawili się w poprzednim ćwiczeniu nauczyciel nakierowuje studentów: *(Twój bohater) jest odważny jak...? Piękny jak...?*

→ Prowadzący prosi grupę o wykonanie zadania 7 (karta pracy)

Związek frazeologiczny	Definicja
a) W gorącej wodzie kąpany	2) Impulsywny, niecierpliwy
b) Mieć węża w kieszeni	4) Niechętnie wydawać pieniądze
c) Mieć lwie serce	5) Osoba odważna, gotowa do poświęceń
d) Nadstawiać pierś dla kogoś	1) Narząca się na ryzyko dla kogoś
e) Gotębie serce	6) Dobra i łagodna osoba
f) Mieć ptasi mózdek	3) Osoba, która nie jest inteligentna

→ Rozwiązanie ćwiczenia. Nauczyciel pyta: *Które z tych określeń pasuje do Twojego bohatera, a które nie?*

V. Wypowiedź pisemna. Zadanie domowe.

→ Nauczyciel informuje uczniów, że w domu mają napisać szkolny esej, na jeden z podanych tematów (zadanie 8):

- 1) Kto jest bohaterem w Twoim kraju? Opisz krótko jego historię. Czy dla Ciebie ta osoba również jest bohaterem? Uzasadnij swoją opinię.
- 2) Wciel się w postać bohatera. Jaki/jaka jesteś? Co chciałbyś/chciałabyś zmienić/ zrobić na świecie, a czego chciałabyś/chciałbyś, żeby nie było?

→ Nauczyciel może także zadać krótsze zadanie domowe, na przykład dotyczące postaci Juliana Ordona. Na podstawie różnych źródeł

uczniowie mają za zadanie zgromadzić informacje o bohaterze *Reduty Ordona*. Informacja, której uczniowie mogliby szukać i zapisać:

- 1) Dlaczego Mickiewicz uśmiercił Ordona w swoim utworze?
- 2) W jakich okolicznościach Adam Mickiewicz dowiedział się, że Julian Ordon przeżył?

KARTA PRACY

Zadanie 1

Na podstawie filmu o powstaniu listopadowym, odpowiedz na pytania:

- 1) Jak wyglądało polskie godło?
- 2) Kto rządził Polakami?
- 3) Kiedy wybuchło powstanie listopadowe?
- 4) Jak Konstantemu udało się wyjechać z Warszawy?
- 5) Gdzie i kiedy rozegrała się największa bitwa?
- 6) Kim był Sowiński?

Zadanie 2

Wysłuchaj utworu. Wpisz odpowiednie słowa w luki. Zastanów się, kto jest autorem tekstu.

Autor: _____

REDUTA ORDONA

OPOWIADANIE ADIUTANTA

Nam strzelać nie kazano. - Wstąpiłem na działo

I spojrziałem na pole; dwieście _____¹ grzmiało.

Artyleryi ruskiej ciągną się szeregi,

Prosto, długo, daleko, jako morza brzegi;
I widziałem ich wodza: przybiegł, _____² skinął
I jak ptak jedno skrzydło wojska swego zwinął;
Wylewa się spod skrzydła ściśniona piechota
Długą _____³ kolumną, jako lawa błota,
Nasypana iskrami bagnetów. Jak sępy
Czarne _____⁴ na śmierć prowadzą zastępy.

Przeciw nim sterczy _____⁵, wąska, zaostrzona,
Jak głaz bodzący morze, reduta Ordona.
Sześć tylko miała armat; wciąż dymią i świecą;
I nie tyle prędkich słów gniewne usta miecą,
Nie tyle przejdzie uczuć przez duszę w rozpaczy,
Ile z tych dział leciało _____⁶, kul i kartaczy.
Patrz, tam granat w sam środek kolumny się nurza,
Jak w fale bryła lawy, pułk dymem zachmurza;
Pęka wśród dymu _____⁷, szyk pod niebo leci
I ogromna tysina wśród kolumny świeci.

Tam _____⁸, lecąc, z dala grozi, szumi, wyje.
Ryczy jak byk przed bitwą, miota się, grunt ryje; -
Już dopadła; jak boa wśród kolumn się zwija,
Pali piersią, rwie zębem, _____⁹ zabija.
Najstraszniejszej nie widać, lecz słyszeć po dźwięku,

Po waleniu się _____¹⁰, po ranionych jęku:
Gdy kolumnę od końca do końca przewierci,
Jak gdyby środkiem _____¹¹ przeszedł anioł śmierci.

Gdzież jest _____¹², co na rzezie tłumy te wyprawia?
Czy dzieli ich odwagę, czy pierś sam nadstawia?
Nie, on siedzi o _____¹³ mil na swej stolicy,
Król wielki, samowładnik świata połowicy;
Zmarszczył brwi, - i tysiące kibitek wnet leci;
Podpisał, - _____¹⁴ matek optakuje dzieci;
Skinął, - padają knuty od Niemna do Chiwy.
Mocarzu, jak Bóg silny, jak szatan złośliwy,
Gdy Turków za Bałkanem twoje straszą spiże,
Gdy poselstwo paryskie twoje _____¹⁵ liże, -
Warszawa jedna twojej mocy się urąga,
Podnosi na cię rękę i _____¹⁶ ściągga,
Koronę Kazimierzów, Chrobrych z twojej głowy,
Boś ją ukradł i skrwawił, synu Wasilowy!

Car dziwi się - ze strachu. drżą Petersburczany,
_____¹⁷ gniewa się - ze strachu mrą jego dworzany;
Ale sypią się wojska, których Bóg i wiara
Jest Car. - Car gniewny: umrzem, rozweselim Cara.
Poślany _____¹⁸ kaukaski z siłami pół-świata,

Wierny, czynny i sprawny - jak knut w ręku kata.
Ura! ура! Patrz, blisko reduty, już w rowy
Walą się, na faszynę kładąc swe tułowy;
Już _____¹⁹ się na białych palisadach wałów.
Jeszcze reduta w środku, jasna od wystrzałów,
Czerwieni się nad czernią: jak w środek mrowiaka
Wrzucony motyl błyska, - mrowie go naciska, -
Zgaś - tak zgaś _____²⁰. Czyż ostatnie działo
Strącone z łoża w piasku paszczę zagrzebało?
Czy zapał krwią ostatni bombardyer zalał?
Zgasnął _____²¹. - Już Moskal rogi wywalał.

Gdzież ręczna _____²² ? - Ach, dzisiaj pracowała więcej
Niż na wszystkich przeglądach za władzy książęcej;
Zgadłem, dlaczego milczy, - bo nieraz widziałem
Garstkę naszych walczącą z Moskali nawałem.
Gdy _____²³ wołano dwa słowa: pal, nabij;
Gdy oddechy dym tłumi, trud ramiona słabi;
A wciąż grzmi rozkaz wodzów, wre żołnierza czynność;
Na koniec bez rozkazu pełnią swą powinność,
Na koniec bez rozwagi, bez czucia, _____²⁴,
Żołnierz jako młyn palny nabija - grzmi - kręci
Broń od oka do nogi, od nogi na oko:
Aż ręka w ładownicy długo i _____²⁵

Szukała, nie znalazła - i żołnierz pobladnął,
Nie znalazłszy ładunku, już bronią nie władnął;
I uczył, że go pali strzelba rozogniona;
Upuścił ją i upadł; - nim dobiją, skona.
Takem myślał, - a w szaniec nieprzyjaciół kupa
Już łazła, jak robactwo na świeżego _____²⁶.

Pociemniało mi w oczach - a gdym _____²⁷ ocierał,
Słyszałem, że coś do mnie mówił mój Jenerał.
On przez _____²⁸ wspartą na moim ramieniu
Długo na szturm i szaniec poglądał w milczeniu.
Na koniec rzekł; "Stracona". - Spod lunety jego
Wymknęło się też kilka, - rzekł do mnie: "Kolego,
Wzrok młody od szkieł lepszy; patrzaj, tam na wale,
Znasz Ordon, czy widzisz, gdzie jest?" - "Jenerale,
Czy go znam? - Tam stał zawsze, to działa kierował.
Nie widzę - znajdę - dojrzę! - wśród _____²⁹ się schował:
Lecz wśród najgęstszych kłębów dymu ileż razy
Widziałem rękę jego, dającą rozkazy. -
Widzę go znowu, - widzę rękę - _____³⁰,
Wywija, grozi wrogom, trzyma palną świecę,
Biorą go - zginął - o nie, - skoczył w dół, - do lochów!"
"Dobrze - rzecze Jenerał - nie odda im _____³¹".

Tu blask - dym - chwila _____³² - i huk jak stu gromów.

Zaćmiło się powietrze od ziemi wylomów,

Harmaty podskoczyły i jak wystrzelone

Toczyły się na kołach - lonty zapalone

Nie trafiły do swoich panew. I dym wionął

_____³³ ku nam; i w gęstej chmurze nas ochłoniął.

I nie było nic widać prócz _____³⁴ blasku,

I powoli dym rzedniał, opadał _____³⁵ piasku.

Spojrzałem na redutę; - wały, palisady,

Działa i naszych garstka, i _____³⁶ gromady;

Wszystko jako sen znikło. - Tylko czarna bryła

Ziemi niekształtnej leży - rozjemcza mogiła.

Tam i ci, co bronili, - i ci, co się wdarli,

_____³⁷ raz pokój szczery i wieczny zawarli.

Choćby cesarz Moskalom kazał wstać, już dusza

Moskiewska. tam raz pierwszy, cesarza nie słusza.

Tam zagrzebane tylu _____³⁸ ciała, imiona:

Dusze gdzie? nie wiem; lecz wiem, gdzie dusza Ordona.

On będzie Patron szańców! - Bo dzieło zniszczenia

W dobrej sprawie jest święte, Jak dzieło tworzenia;

Bóg wyrzekł _____³⁹ stań się, Bóg i zgiń wyrzecz.

Kiedy od ludzi wiara i wolność uciecze,

Kiedy ziemię despotyzm i duma szalona

Obleją, jak Moskale redutę Ordona -

Karząc plemię zwycięzców zbrodniami zatrute,

Bóg wysadzi tę ziemię, jak on swą _____⁴⁰.

Źródło: wolnelektury.pl

Zadanie 3

Przeczytaj swój fragment tekstu. Co się w nim dzieje? Kto jest bohaterem/bohaterami fragmentu? Przedstaw reszcie klasy swoje przemyślenia. Utwórzcie razem plan wydarzeń.

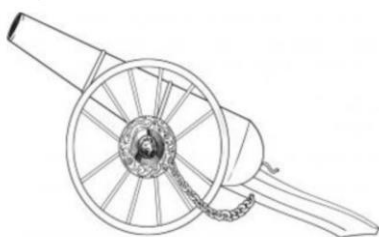
- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____
- 4) _____
- 5) _____
- 6) _____
- 7) _____
- 8) _____
- 9) _____

Zadanie 4

Połącz słowo z jego definicją lub zdjęciem.

Harmata	Petersburczany	Urągać	Kartacze	Knut
a				

Bombardier	Bagnet	Reduta	Rogatka	Adiutant	Faszyna

a)

- b) 1. Miejsce, gdzie ludzie się bronią. 2. Idea, której chce się bronić.
- c) Oficer\żołnierz, który pracuje dla osoby kierującej walką.
- d) Element budowlany, składający się z gałęzi drzew i wikliny.

- e)
- f) Dawne pociski.
- g) Rodzaj bicia.
- h) 1. Mówić o swoim niezadowoleniu. 2. Przynosić hańbę/wstyd.

- i)
- j) Dawne określenie żołnierza, który obsługuje armatę.
- k) Mieszkańcy Petersburga.

Zadanie 5

Wypisz cztery cechy, które, według Ciebie, powinien mieć bohater:

-
-
-
-

Zadanie 6

Wypełnij formularz, dotyczący osoby, która dla Ciebie jest bohaterem.
Przedstaw klasie, kogo wybrałeś/ wybrałaś.

MÓJ BOHATER
Imię i nazwisko/ pseudonim:
Kim jest?
Jaki/jaka jest?
Supermoce:

Zadanie 7

Dopasuj wyrażenia do definicji.

- a) W gorącej wodzie kąpany
- b) Mieć węża w kieszeni
- c) Mieć lwie serce
- d) Nastawiać pierś
- e) Gołębie serce
- f) Mieć ptasi mózdzek

- 1) Narazić się na ryzyko dla kogoś.
- 2) Impulsywny, niecierpliwy.
- 3) Osoba, która nie jest inteligentna.
- 4) Niechętnie wydawać pieniądze.
- 5) Osoba odważna, gotowa do poświęceń.
- 6) Dobra i łagodna osoba.

a	b	c	d	e	f

Zadanie 8

Napisz esej szkolny na jeden z poniższych tematów:

- 1) Kto jest bohaterem w Twoim kraju? Opisz krótko jego historię. Czy dla Ciebie ta osoba również jest bohaterem? Uzasadnij swoją opinię.
- 2) Wciel się w postać bohatera. Jaki/jaka jesteś? Co chciałbyś zmienić/zrobić na świecie, a czego chciałbyś/chciałabyś, żeby nie było?